

Nejde tu o otázku, k níž by odvolací soud z moci úřední musil přihlédnouti, nejde o zmatečnost a nejde ani o věc ohledně otcovství právoplatně rozsouzenou, bylo-li otcovství toliko uznáno. Byť i takové uznání nahražovalo rozsudek o zjištění otcovství, nelze přece k němu z moci úřední přihlédnouti. Důvodem, proč z moci úřední se přihlédá k rozsouzení rozepře, je ohled na to, že rozsudek s konečnou platností stanoví právo, a ohled na jistotu právní jím založenou, a dále snaha, by nevyšly rozsudky v téže věci různé, které by mohly podkopati vážnost soudu. Takových ohledů při pouhém uznání otcovství není. Proto je věci strany, by t a k o v é u z n á n í n a m í t a l a a po případě v řízení oprávněm uplatnila nesprávnost právního posouzení o jeho významu. Soud odvolací tedy z moci úřadu nemohl sám od sebe bez výtky v odvolání přezkoumávati správnost úsudku prvního soudu o významu takového uznání otcovství. Když však odvolací soud p ř e s t o, že t o n e b y l o v y t ě n o, přihlédl k uznání otcovství Aloisem W-em a k nesprávnosti úsudku prvního soudu v tom směru, překročil meze svého oprávnění. V důsledku toho nevyřídil odvolání v těch směrech, v nichž rozsudek prvního soudu s k u t ě č n ě b y l n a p a d e n a proto je nutno odvolací rozsudek zrušiti a naříditi, jak se stalo, aniž bylo se obíratí ostatními vývody dovolání.

Čís. 6450.

Pokud dlužno míti za to, že předměty, dané ženou muži, byly dány vzhledem k budoucímu sňatku. Nedošlo-li ku sňatku, dlužno nárok na vrácení jich posuzovati podle §u 1435 obč. zák. a podle zásad o držbě bezelstné a obmyslné.

(Rozh. ze dne 9. listopadu 1926, Rv I 952/26.)

Žalobkyně měla v letech 1919—1925 známost se žalovaným a darovala mu v době té řady předmětů. Ježto ku sňatku nedošlo, domáhala se na žalovaném zaplacení 41.416 Kč 10 h jakožto hodnoty darů, jimiž prý obmyslila žalovaného jen vzhledem k budoucímu sňatku. O b a n i ž š í s o u d y žalobu zamítly, o d v o l a c í s o u d z těchto důvodů: Dle zjištění prvního soudu, jež nejsou napadena, nepřekročilo vzájemné chování se stran přes dlouholeté trvání jejich poměru mezí, které dle obecného smyslu slova se nazývají přátelstvím. Žalovaný nemohl proto v poskytování hojných a nákladných darů spatřovati nic jiného, než dary z přátelství, zvláště když i se své strany žalobkyni obdarovával a, jak zjištěno, žalobkyně ho ujišťovala, že její poměry finanční a výdělky z kompenzačních obchodů takové dary jí umožňují. Pro názor odvolatelky, že její úmysl k budoucímu sňatku byl a musil býti žalovanému zjevný, není ve spisech a výsledcích důkazů opory. Uvádí-li žalobkyně, že žalovaný ještě po přechodné roztržce roku 1919, která prý měla důvod v tom, že žalobkyně se vydávala za nevěstu žalovaného, přijímal dary, dlužno proti tomu uvést, že žalobkyně, když i po této rozmíšce žalovanému dále poskytovala dary, sama utvrditi musela

žalovaného v přesvědčení, že jedná se pouze o dary z přátelství, bez jiného úmyslu. Tím ovšem padá právní důvod pro žalobu na vrácení toho, co v předpokladu určitého zamýšleného výsledku bylo poskytováno. Neboť předpokladem žaloby zvané *condictio causa data causa non secuta* jest nejen, že zamýšlený výsledek se nedostavil, nýbrž i, že důvodem plnění byl právě tento zamýšlený výsledek ať už výslovně nebo z povahy toho kterého poměru plynoucí. Nestačí však účel, na který si pouze jedna strana myslela. (vide Krainz III. vyd. § 414 strana 356 a 357).

Nejvyšší soud zrušil rozsudky obou nižších soudů a nařídil soudu první stolice, by doplně řízení, znovu rozhodl.

Důvody:

Nesprávné právní posouzení shledává dovolatelka v tom, že odvolací soud neschvaluje jejího názoru, že měla dokázati jen, že předpokládaným účelem darů na její straně byl sňatek, že tento účel byl žalovanému znám a podle poměrů i znám býti mohl. Míní, že žalovaný sám doznal vědomost o jejím úmyslu tím, že uvádí, že příčinou neshod v roce 1919 bylo, že se vydávala za jeho nevěstu, a že bez ohledu na to mohl žalovaný poznati, že její dary děly se v očekávání příštího sňatku, protože má nadprůměrné vzdělání a mohl na to souditi z rozsahu a způsobu jejích darů a z dlouhého trvání známosti. Odvolací soud praví v tom směru, že nemá ve spisech opory tvrzení, že úmysl žalobkyně byl anebo musil býti žalovanému zjevným a vychází z toho, že jen žalobkyně sňatek při darech předpokládala. Leč tu nelze odvolacím soudu přisvědčiti. V podstatě jde o to, zda žalovaný mohl dary žalobkyně považovati poctivě za projev pouhé štědrosti, ničím jiným neodůvodněné, leda uspokojením žalobkyně z dávání darů, jak tvrdí žalovaný, či zda mlčky souhlasil s předpokladem žalobkyně, že dary dějí se za účelem budoucího sňatku, třebaže to výslovně nikdy nebylo řečeno, jak tvrdí žalobkyně (§ 863 obč. z.). A tu sluší přisvědčiti dovolatelce, že v uvážení všech okolností případu nelze o tom pochybovati, že účel darů byl žalovanému zjevným a že on, přijímaje je, mlčky projevil souhlas s jejich účelem, totiž s docílením sňatku. Úsudek ten opodstatňuje úvaha, plynoucí ze zjištění nižších soudů, že žalovaný navázal se žalobkyní známost a udržoval ji po dlouhá léta, takže se mezi oběma vyvinul poměr důvěrnosti toho způsobu, že si žalovaný sám dary určoval a vybíral, dával se hostiti a pokud mohl, sám menší dary opětoval. Dary jsou z velké části skvosty a součástky mužské výbavy. Takové dary nedává pravidelně žena muži z pouhé, ničím neodůvodněné štědrosti; jsou obvykly mezi snoubenci právě vzhledem na příští sňatek. To i cena daru svědčí tomu, že žalobkyně sledovala jimi snahu docíliti sňatku se žalovaným. Tuto snahu její musil poctivě žalovaný seznati, a když dary přijímal za takovýchto okolností, třeba že nikdy sňatku neslibil a jednal v tom směru velmi opatrně, nemohl býti na pochybách, co jimi žalobkyně zamýšlí. Nebylo by tedy slušné, by nyní chtěl vyličovati dary jako výron nepřírozené a dobře nevysvětlitelné

pouhé snahy žalobkyně obdarovávatí ho a výron uspokojení jejího z těchto darů (§ 863 druhý odstavec obč. zák.). Proto dovolací soud jest toho názoru, že žalovaný, přijímaje za uvedených okolností dary, mlčky souhlasil s jejich účelem, třebaže nikdy nedal žalobkyni výslovně naděje na sňatek a třebaže na to nepomýšlel, že je jednou bude museti vraceti. Vždyť žalovaný, jak tvrdí sám, po přerušení známosti vrátil dary, pokud je měl. Odvolací soud správně posoudil případ jako dary, konané žalobkyní za účelem dosažení určitého výsledku. Žalobkyně sama odůvodňuje svůj nárok tím, že očekávala sňatek se žalovaným, a to v souhlase s ním a že výsledek ten se nedostavil. Nejde tu o případ Šu 46 nebo 1247 obč. zák., jež předpokládají zasnoubení (t. j. slib manželství), které nebylo ani tvrzeno. Rovněž se nejedná o případ Šu 1041 obč. zák., totiž o obětování věci ve prospěch cizí. Tu se předpokládá, že nebylo úmyslu darovacího, nýbrž že jde o skutečné upotřebení věci pro druhého, nikoliv o upotřebení podle smluvního poměru stran, tedy o plnění. Proto správně podřazuje odvolací soud případ pod ustanovení Šu 1435 obč. zák., jenž kryje i případ kondikce obohacení z důvodu nenastalého předpokládaného výsledku. (Sr. Krainz-Ehrenzweig System 5. vydání § 414.) Ale žalobou podle Šu 1435 obč. zák. lze se domáhati v první řadě toliko vrácení věci, nikoli beze všeho jejího zaplacení. Podle ustanovení §§ 1435 a 1437 obč. zák. mohla by se žalobkyně domáhati vrácení věci a jenom, kdyby věci byly spotřebovány aneb zcizeny, náhrady podle toho, zda byl žalovaný držitelem bezelstným či obmyslným. Držitel bezelstný ovšem není práv ze škody držbou způsobené (§ 329 obč. zák.), avšak, spotřebuje-li nebo zcizí-li věc, lze naň nastupovati o obohacení, byla-li věc anebo cena upotřebena k jeho užitku. Obmyslný držitel podle Šu 325 obč. zák. práv jest ze škody vzniklé jeho držbou. Žalobkyně domáhala se ovšem zaplacení darovaných věcí, prokazujíc cenu jejich účty a stvrzenkami, a tvrdila v žalobě, že žalovaný darovaných věcí upotřebil a že jest povinen náhradou za věci, kterých již nemá. Nižší soudy neobíraly se otázkou a dle §§ 180 a 182 c. ř. s. nevzaly na přetřes, kterých z věcí žalovaný již nemá, spotřebiv je nebo zciziv je, zda byl při tom držitelem bezelstným či obmyslným, kolik docílil při spotřebení nebo zcizení užitku nebo kolik způsobil žalobkyni škody. V důsledku toho zůstalo řízení obou nižších soudů kusé a bylo, ježto kusost jeví se i v řízení u prvního soudu, zrušiti rozsudky nižších soudů a naříditi, jak se stalo.

Čís. 6451.

Ustanovení Šu 16 první dílčí novely k obč. zák. nelze použití, domáhá-li se nezletilé nemanželské dítě výživného na dědicích nemanželského otce. Nesejde na tom, že dědicové domnělého nemanželského otce již dříve dobrovolně přistoupili k úpravě výživného pro dítě smírným způsobem, nebylo-li dosud ani zjištěno, že domnělý nemanželský otec uznal své otcovství k dítěti.

(Rozh. ze dne 9. listopadu 1926, R II 338/26.)